

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการเฝ้าระวังถือว่าเป็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างระบบความมั่นคง เพื่อช่วยในการป้องกันปัญหาหรือเมื่อเกิดสถานการณ์หนึ่งที่เป็นความเสี่ยงในสังคม ช่วยให้สังคมมีการเตรียมพร้อมในรูปแบบต่างๆ เพื่อช่วยลดปัญหาและความรุนแรงทางสังคม รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งในสถานการณ์สังคมปัจจุบันการเฝ้าระวังทางสังคมถือว่ามีมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมไทย ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบ ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจน ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกกดขี่ทางสังคม การทารุณกรรม ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ตลอดจนความไม่เป็นธรรมในสังคม ซึ่งการแก้ไขปัญหาสังคมจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง เพื่อช่วยสะท้อนถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อสาธารณชนและเพื่อหาแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาค่าจะเกิดขึ้นในสังคม (ธนาวรรณ สารธรรมย์, 2549, น. 1)

ระบบการเฝ้าระวัง เป็นวิธีการอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และเพื่อประเมินสถานการณ์ได้อย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ข้อมูล การรวบรวมข้อมูล เพื่อหาแนวทางในการป้องกันปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีความแม่นยำและถูกต้อง (กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม, 2549) อีกทั้งจะต้องมีความเชื่อมโยงพันธกิจระหว่างบุคลากร มีการส่งและรับข้อมูลจากส่วนกลางและส่วนจังหวัด กลไกสำคัญของการเฝ้าระวังทางสังคมอยู่ที่ “นักเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม” ที่จะต้องเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ และการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ ขณะเดียวกันยังทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้กับคณะทำงานเฝ้าระวังระดับจังหวัดถึงทิศทางการเฝ้าระวัง พร้อมกันนั้นก็รับฟังประเด็นปัญหาเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างมาตรวัดและเครื่องมือที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของตนเอง นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่บริการจัดเก็บข้อมูลของ

อาสาสมัครเฝ้าระวังระดับพื้นที่ เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องตรงกับประเด็นของการสำรวจได้ และเพื่อให้เกิดการบูรณาการต่อระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมแก่ประชาชนได้ อีกทั้งเป็นการจัดทำระบบการเฝ้าระวังได้อาศัยหลักการพื้นฐานของการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา มาปรับประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ปัญหาทางสังคม (อภิญาญา เวชยชัย, 2549, น. 32) ดังนั้น “ระบบการเฝ้าระวังทางสังคมเป็นการติดตามความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้สถานการณ์ปัญหาทางสังคมอย่างเป็นระบบ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ นำผลลัพธ์ที่ผ่านการวิเคราะห์หรืออย่างถ่วง ไปใช้ในการแจ้งเตือนภัยและวางแผนป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นหรือนำไปใช้เพื่อการดำเนินการลดปัจจัยเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ” บวกกับนักเฝ้าระวังจะมีบทบาทหน้าที่ (นักเฝ้าระวังหมายถึงผู้ปฏิบัติงานด้านการสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคม เช่น นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องต่อการเฝ้าระวังทางสังคม) ในการปฏิบัติการณ์แบบมีส่วนร่วม มีหน้าที่ในการสอดส่องปัญหาต่างๆ พร้อมกันนั้นต้องมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างเข้าใจในประเด็นการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน

ปัจจุบันสถานการณ์ที่ผ่านมาพบว่ารูปแบบของขบวนการล่อลวงเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อ มีความหลากหลายซับซ้อน ทวีความรุนแรงและขยายตัวมากขึ้น ซึ่งเยาวชนมีโอกาสเสี่ยงตกเป็นเหยื่อ เนื่องจากความรู้ไม่เท่าทันสภาวะการณ์ของภัยสังคมที่มีความแตกต่างจากอดีตอย่างสิ้นเชิง และยังไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามกระแสของเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งในปัจจุบันได้มีกระแสเริ่มแนวคิดของการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนมากขึ้น โดยเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการมองปัญหาให้กว้างมากขึ้น (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1, 2549) ซึ่งจากข้อมูลปัญหาเยาวชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สถาบันรามจิตติ (2548, น. 1) ยังได้ทำการประเมินสถานการณ์ของปัญหาวัยรุ่นไทยซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถยืนยันได้เช่นกัน พบว่าวัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีปัญหาสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ขาดความอบอุ่นในครอบครัว พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก 2) ห่างไกลวัดใช้ชีวิตยามว่างตามห้างสรรพสินค้า ใช้มือถือคุยผ่านอินเทอร์เน็ต 3) ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย 4) เล่นการพนันและเริ่มเล่นการพนันผ่านโทรศัพท์ระบบ SMS 5) ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นและขาดความรับผิดชอบ และเพชรรัตน์ ศิริวงศ์ (2548, น. 1 อ้างถึงใน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1, 2549) ได้จัดทำผลการศึกษาจากสถานการณ์ทั่วไปของวัยรุ่นในปัจจุบันพบว่า มีสิ่งที่น่าสนใจเป็นห่วงมากมาย ซึ่งการศึกษาพบว่าวัยรุ่นไทย 17 ล้านคน มีเพียง 1 ใน 20 ที่ได้รับการศึกษาต่อเนื่องถึงขั้นอุดมศึกษา 1 ใน 6 หาเลี้ยงตนเอง และ 3 ใน 5 ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว วัยรุ่นกว่า 6 แสนคน

เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและวัยรุ่นในเมืองร้อยละ 20 มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ขณะเดียวกัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม (2549, น. 23-25) ได้กล่าวถึงปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนซึ่งมีปัญหาลำดับความสำคัญ 8 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมด้านสุขภาพ 2) พฤติกรรมด้านการเรียน 3) พฤติกรรมด้านศาสนา 4) พฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว 5) พฤติกรรมการบริโภคสิ่งเสพติด 6) พฤติกรรมด้านความรุนแรงและการถูกคุกคามความปลอดภัย 7) พฤติกรรมด้านความรักและความสัมพันธ์ทางเพศ 8) พฤติกรรมด้านความเครียด ประกอบกับหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน (2548, น. 26) กล่าวถึงปัญหาเยาวชนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นที่มีปัญหาลำดับความสำคัญ 5 ด้าน คือ 1) การดื่มสุรา/สูบบุหรี่ 2) การหนีเรียน 3) การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย 4) เกมออนไลน์ 5) การใช้สารเสพติด และเพื่อความชัดเจนต่อสถานการณ์ปัญหาเยาวชน ผู้ศึกษาเสนอสถิติเกี่ยวกับการประพฤติตนไม่เหมาะสมของวัยรุ่นที่สะท้อนถึงความเสื่อมโทรมของสภาพสังคมตามตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1

ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น

ลำดับ	พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
1	- การดื่มสุรา/สูบบุหรี่	5,921,257	บุหรี่ 2,023,893 คน
2	- การหนีเรียน	2,086,527	
3	- การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย	578,602	* 5,599 บาท/เดือน และ 1 ใน 3 ราย รายได้ไม่พอใช้จ่าย
4	- เกมออนไลน์	572,608	
5	- การใช้สารเสพติด	516,823	เฉพาะเสพติด
6	- การมีเพศสัมพันธ์	472,575	แนวโน้มมีการค้าประเวณี
7	- ปัญหารถมอเตอร์ไซด์ซิ่ง	318,975	
8	- การใช้ความรุนแรง	178,922	
9	- การพนัน	101,306	เฉพาะวัยรุ่นในเขตกรุงเทพฯ

ที่มา: มติชนรายวัน, 2548, น. 26

นอกจากนี้ สถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของเยาวชนส่วนใหญ่มาจากสาเหตุสำคัญ ดังนี้ (อัญมณี บุรณกานนท์ และ พิมพ์ใจ นานรัมย์, 2546)

1) ความอ่อนแอทางสถาบันครอบครัว ทั้งโครงสร้างครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย การขาดทักษะชีวิตและความไม่พร้อมที่จะเป็นครอบครัวของคนรุ่นใหม่ สภาพการณ์เหล่านี้ทำให้พ่อ แม่ ผู้ดูแลและเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความยากลำบากในการเลี้ยงดู ส่งผลให้เด็กและเยาวชนบางกลุ่มถูกเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือควบคุมเข้มงวด ทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่ได้รับการเลี้ยงดูในลักษณะที่จะส่งเสริมให้สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพรวมทั้งมีความเปราะบางทางจิตใจหรือมีปัญหาทางสุขภาพจิต

2) เด็กและเยาวชนมีแบบแผนการดำเนินชีวิตและค่านิยมตามสังคม ที่ทำให้คุณค่ากับความร่ำรวย การบริโภค และความสบายมากกว่าความพอเพียง การมีวินัยในการทำงานหนัก ทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากเข้าไปพัวพันกับอบายมุขต่างๆ เช่น สารเสพติด เหล้า บุหรี่ การพนัน ฯลฯ ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อชีวิต เสี่ยงต่อการกระทำความผิดและตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ

3) โรงเรียนหรือสถานศึกษา ขาดความยืดหยุ่นและระบบการศึกษาที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ส่งผลให้ประสิทธิภาพทางการเรียนและทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจและยังพบการใช้อำนาจและการควบคุมโดยใช้กฎระเบียบมากกว่าการมุ่งให้เด็กและเยาวชนได้ค้นพบการพัฒนาตนเองรวมทั้งการสร้างวินัยให้กับตนเอง

จากสถานการณ์และสาเหตุของปัญหาเยาวชน จึงเป็นเหตุให้ภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเยาวชน รัฐจึงได้มีการกำหนดแนวทางต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งได้มอบหมายภารกิจการเฝ้าระวังให้แก่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การเฝ้าระวังทางสังคมขึ้น เพื่อการวางแผนดำเนินงานในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ กล่าวได้ว่าการเฝ้าระวังทางสังคมจะเข้ามามีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น เห็นได้จากการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน ในสถานการณ์สถาบันครอบครัว การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และด้านความปลอดภัยทั้งในการทำงานและการเดินทาง (สังคม คุณคณากรสกุล, 2548)

ดังนั้น ระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน จึงมีบทบาทสำคัญและมีความเชื่อมโยงต่อการดำเนินงานกับสถานการณ์ปัญหาเยาวชน ตามที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น โดยระบบการเฝ้าระวังจึงเป็นวิธีการอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้อาการปัญหาสังคมมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ระบบการเฝ้าระวัง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบต่อการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ถ้าการเฝ้าระวังได้รับความร่วมมือจากบุคลากรเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ก็จะทำให้กิจกรรมการเฝ้าระวังประสบผลสำเร็จ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ากิจกรรมการเฝ้าระวังไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็จะทำกิจกรรมการเฝ้าระวังไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งในคณะทำงานต่อการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม ซึ่งได้สนองนโยบายและยุทธศาสตร์การเฝ้าระวังทางสังคม โดยมีศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม ทำหน้าที่หลักในการดำเนินงานต่อสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน โดยมีนักเฝ้าระวัง เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องต่อการเฝ้าระวังทางสังคม เป็นผู้ประสานและดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวคือ ผู้ศึกษาได้เห็นถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนให้มากขึ้น โดยการดำเนินงานได้ใช้นโยบายและยุทธศาสตร์การเฝ้าระวังทางสังคมตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความสำคัญต่อการเฝ้าระวังทางสังคม เนื่องจากการดำเนินงานในปัจจุบันจะเน้นการทำงานรูปแบบบูรณาการ มีการประสานข้อมูลการทำงาน เพื่อนำข้อมูลได้มาประยุกต์ใช้โดยผ่านการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประมวลผลให้มีความครอบคลุมการดำเนินงานในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเยาวชนที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้ระบบการทำงานจะเป็นการดำเนินงานเชิงรุกที่จะต้องทันต่อเหตุการณ์ รับรู้สถานะเสี่ยงทางสังคมและสามารถชี้สถานการณ์ทางสังคมได้ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สังคม โดยสำนัก/กอง/กลุ่มหรือหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดกระทรวงทุกหน่วยงาน จำเป็นต้องร่วมมือกันพัฒนาระบบการดำเนินงานในการทำหน้าที่เป็นนักเฝ้าระวังทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงมีภารกิจทำให้ประชาชนเกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิต ประกอบกับการวางยุทธศาสตร์ของกระทรวงฯ อีกทั้งเป็นองค์ธรรมมาภิบาลและกลไกระดับชาติในการสร้างความร่วมมือเพื่อ บูรณาการการพัฒนาสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตและคืนความเข้มแข็งสู่ชุมชน สร้างความสมดุลบนพื้นฐานความรู้ที่นำไปสู่ความยั่งยืน โดยพันธกิจหลักของกระทรวง คือ การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาสังคม การพัฒนาหลักประกันความมั่นคงและส่งเสริมการพัฒนาทุนทางสังคมและการสร้างสถาบันครอบครัวและชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบัน ครอบครัว และชุมชน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2549)

โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2547 โดยมีร่างนโยบายและแผนพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมของประเทศไทย พ.ศ. 2548-2551 ประกอบกับยุทธศาสตร์เสริมสร้างกลไกในการคุ้มครองทางสังคม พัฒนาศักยภาพความมั่นคงในการดำรงชีวิต ซึ่งศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม เป็นหน่วยงานกำกับภายในกระทรวงฯ ทำหน้าที่ประมวลผลที่ได้รับจากนักเฝ้าระวังทั่วประเทศ เพื่อจัดลำดับความสำคัญและเตือนภัยทางสังคมให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ ปัจจุบันภารกิจด้านการเฝ้าระวังของศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมยังอยู่ในระยะเริ่มต้น และยังคงต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ อีกมาก ซึ่งนับว่าการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการดำเนินงานที่จะช่วยให้นักเฝ้าระวังได้ตรวจสอบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนได้ และการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับระบบการเฝ้าระวังยังมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น เช่น ระบบเฝ้าระวังยังเป็นระบบใหม่ที่มีการค้นคว้าและติดตามสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน โดยการดำเนินงานยังพบปัญหาเชิงระบบข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือ อุปกรณ์ยังไม่มีความชัดเจน หรือแม้แต่บุคลากรยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเชิงวิชาการมากขึ้น ซึ่งข้อมูลนี้เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม, 2549) แต่หากมีการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ความเป็นไปได้ที่จะลดความถี่และความรุนแรงของปัญหาเยาวชนได้ สามารถจำกัดขอบเขตปัญหาไม่ให้เกิดลุกลามแพร่กระจายไปที่อื่นสามารถลดต้นทุนใน

การใช้ทรัพยากรแก้ไขปัญหาก็อีกแนวทางหนึ่ง กล่าวได้ว่า การพัฒนาระบบจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในหลักของการปฏิบัติงาน นั่นหมายถึงว่าหากเกิดการพัฒนาระบบแล้ว ก็จะสามารถที่จะนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้โดยผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประมวลผลที่มีความครอบคลุมการปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเยาวชน ตามแนวทางการทำงานเชิงรุก เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สังคม โดยสำนัก/กอง/ส่วน/กลุ่ม หรือหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดกระทรวงทุกหน่วยงานจะต้องร่วมมือกันทำหน้าที่เป็นนักเฝ้าระวังได้สมบูรณ์และมีศักยภาพ

อย่างไรก็ตาม ภารกิจด้านการเฝ้าระวังได้มีการดำเนินโครงการในการเฝ้าระวังทางสังคมเกิดขึ้นแล้ว เช่น โครงการให้ความรู้แก่เยาวชนสตรีเพื่อป้องกันการถูกล่อลวง โครงการความรักความสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้เป็นโครงการหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน โดยโครงการจะมีรูปแบบการดำเนินงานในการให้ความรู้แก่เยาวชน ประกอบกับเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อีกทั้งเจ้าหน้าที่มีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ให้แก่เยาวชน พร้อมหาแนวทางในการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะดำเนินงานในรูปแบบการฝึกอบรมให้แก่เยาวชน ประกอบกับอุปสรรคการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่คือเจ้าหน้าที่ยังไม่มีความรู้เท่าที่ควร เนื่องจากศักยภาพในการเสริมสร้างความรู้นั้นยังไม่เพียงพอ ซึ่งผลการดำเนินงานจากโครงการตามทีกล่าวมาแล้วในเบื้องต้นพบว่า นักเฝ้าระวังยังขาดความเชี่ยวชาญเชิงวิชาการ ปัจจุบันการดำเนินงานดังกล่าว ยังเป็นการอบรมให้ความรู้เท่านั้น และวิทยากรในการบรรยายก็ยังเป็นบุคลากรจากหน่วยงานอื่น ทำให้ต้องพัฒนาความสามารถของนักเฝ้าระวังต่อการลงไปปฏิบัติงานหน้าที่ตามภารกิจ ซึ่งข้อบกพร่องทำให้ต้องมีการพัฒนา ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำคัญต่อการดำเนินงานเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนมากขึ้น เพราะนักเฝ้าระวังหรือบุคลากร จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพื่อที่จะเสริมสร้างศักยภาพระบบการดำเนินงานของนักเฝ้าระวังให้สมบูรณ์ขึ้น

ในฐานะที่ผู้ศึกษาปฏิบัติงานที่สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 จังหวัดปทุมธานี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งผู้ศึกษามีความสนใจถึงการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานเฝ้าระวังทางสังคม ประกอบด้วยผู้อำนวยการผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ หัวหน้างาน นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม นักจิตวิทยา และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานเฝ้าระวังทางสังคม โดยผู้ศึกษาได้พบเห็นรูปแบบการดำเนินงานและตระหนักถึงความสำคัญต่อระบบการเฝ้าระวัง ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจในขณะนี้ ประกอบกับศูนย์เฝ้าระวัง ยังใหม่ต่อระบบการดำเนินงาน โดยผู้ศึกษาจะศึกษาถึงการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ต่อระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนนั้นเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคต่อระบบเฝ้าระวังมาก

น้อยแค่นั้น และมีการพัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งการศึกษาต้องการที่จะเข้าถึงวิธีการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน วิธีการสร้างความร่วมมือ สร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงของการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน และการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะนำผลการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของนักเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ต่อระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ต่อระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน
3. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการพัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาถึงการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน ซึ่งได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนเฉพาะการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เท่านั้น ซึ่งศึกษาถึงการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ต่อระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ต่อระบบเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน และศึกษาถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการพัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเฝ้าระวังทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้
2. ขอบเขตด้านประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกใช้กลุ่มประชากร เฉพาะกลุ่มบุคลากรผู้ปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งผู้ศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยสหวิชาชีพนักสังคมสงเคราะห์ โดยกำหนดเป้าหมายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 231 คน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน หมายถึง ระบบการดำเนินงานเฝ้าระวังของเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วยการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง และนำมาวิเคราะห์ เพื่อระบุสถานการณ์ปัญหาของเยาวชน ตลอดจนประเมินปัจจัยเสี่ยงต่างๆ และนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการควบคุม ป้องกัน หรือขจัดปัญหาปัจจัยเสี่ยงให้บรรเทาหรือหมดไปได้

การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ต่อระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน หมายถึง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินสถานการณ์ และการรายงานเผยแพร่ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นกับเยาวชน

ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ต่อระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน หมายถึง การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่มีข้อบกพร่อง ข้อติดขัดต่อการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน ได้แก่

- โครงสร้างองค์กร
- บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญเชิงวิชาการ
- ทรัพยากร
- การรวบรวมข้อมูล
- การรายงานและเผยแพร่ข้อมูล

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการพัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน หมายถึง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน เป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบเฝ้าระวังปัญหาเยาวชนให้ที่ดีขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินงานเฝ้าระวังและวางระบบป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบถึงการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ต่อระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน
2. ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ต่อระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน
3. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการพัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาเยาวชน